

CIÈNCIES SOCIALS

Matèria: Ciències Socials

Nivell: 4t d'ESO

CONTINGUTS DEL CURS *(basant-se en el decret 187/2015)*

CONTINGUTS CLAU

Propis de la matèria

- CC1: Textos de les ciències socials: descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació, i vocabulari propi.
- (competències 2, 3, 6, 7, 11)
- CC2. Estratègies comunicatives en situacions d'interacció oral. (competència 4)
- CC3. Cronologia i temps històric. (competències 1, 8)
- CC4. Coneixements històrics temporals. (competències 1, 8)
- CC6. Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica. (competències 1, 2, 3, 4)
- CC7. La memòria històrica. (competències 2, 3, 4)
- CC8. Elements de canvi i continuïtat entre etapes històriques. Arrels històriques de la contemporaneïtat. (competències 1, 3, 4)
- CC9. El passat i el present de Catalunya en el context d'Espanya i d'Europa. (competències 1, 3, 4)
- CC10. Models d'interpretació geogràfics i de fets històrics. (competències 2, 7)
- CC11. Les dones en la història i en les societats actuals. (competències 1, 3, 8, 13)
- CC12. Les manifestacions artístiques en el seu context històric. Valoració estètica. Estils i llenguatges expressius. (competències 8, 9)
- CC13. Anàlisi d'imatges i referents estètics. Descodificació de llenguatges icònics, simbòlics i audiovisuals. (competències 2, 8, 9)
- CC14. Defensa, protecció i difusió del patrimoni historicoartístic i cultural. (competències 8, 9, 10)
- CC15. Canvis, continuïtats i ruptures en el món de la cultura i l'art, i en les mentalitats. (competències 8, 9, 10)
- CC16. La diversitat cultural i religiosa com a riquesa de les societats. Relativisme cultural. (competències 8, 9, 10)
- CC17. Cerca, anàlisi i contrast d'informacions diverses. (competències 5, 6, 7, 13)
- CC18. Lectura i interpretació de mapes, plànols i imatges de diferents característiques i suports. Eines d'orientació espacial. (competències 6, 7)
- CC19. Interacció entre els grups humans i el medi. Activitats econòmiques i el seu impacte mediambiental. Matèries primeres i fonts d'energia. (competències 5, 7)
- CC20. Principals zones bioclimàtiques de Catalunya, Espanya, Europa i el món. Defensa i preservació del patrimoni paisatgístic. (competències 5, 6)
- CC21. Trets demogràfics, econòmics, socials, polítics i culturals de la societat catalana, espanyola, europea i del món. Població i poblament. Migracions. (competències 5, 7)
- CC22. Els grans àmbits geopolítics i econòmics. Models econòmics. (competències 7)
- CC23. Organització política i territorial: àmbits local, nacional i internacional. (competències 7)

- CC24. Globalització i intercanvi desigual. Mecanismes de cooperació internacional. (competències 5, 7)
- CC25. Desenvolupament humà sostenible. (competències 5, 6, 7)
- CC26. Funcionament del sistema democràtic. (competències 11, 12, 13)
- CC27. Drets humans. (competències 11, 12, 13)
- CC28. Situacions de desigualtat, injustícia i discriminació. (competències 11, 12, 13)
- CC29. Focus de conflicte en el món actual.(competències 11, 12, 13)
- CC30. Identitats personals i col·lectives. Pertinença i cohesió social.(competències 10, 11 i 13)

Àmbit digital i social

- CCD 2,3,4,5,11
- CCS 1,2,3,4

Relació dels continguts clau de l'àmbit digital amb l'àmbit social:

A= Coneixement implícit B=Aprentatge per l'ús C= Estudi i ús

En lletra normal es presenten tots els CCD que mostra el quadre de continguts clau de l'àmbit digital relacionats amb l'àmbit social. En **negreta**, es marca els que apareixen relacionats amb les competències bàsiques de l'àmbit social en el decret 187/2015.

- CCD5. Seguretat informàtica= C
- CCD7. Realitat virtual i augmentada= B
- CCD8. Sistemes de producció *No apareix en el rel·ligat, però sí en el decret, competència 5*
- **CCD9.** Eines d'edició de documents de text, presentacions i dades numèriques=C, competència 1
- CCD10. Llenguatge audiovisual: imatge fixa, so i vídeo= B
- CCD11. Funcionalitats dels navegadors=B
- CCD12. Cercadors: tipus de cerca i planificació=B
- CCD13. Fonts d'informació digital: selecció i valoració=C
- **CCD14.** Selecció, catalogació, emmagatzematge i compartició de la informació=B, competència 3, 7
- **CCD15.** Ètica i legalitat en l'ús de programes, comunicacions, etc.=C, competència 11, 12, 13
- **CCD16.** Tractament de la informació=C, competència 4, 6
- **CCD17.** Construcció de coneixement: tècniques i instruments=C, competència 6
- CCD18. Entorn personal d'aprenentatge (EPA)=C
- CCD19. Dossiers personals d'aprenentatge (portafolis digital)=C
- CCD20. Sistemes de comunicació=B
- CCD21. Normes de cortesia a la xarxa=A
- CCD22. Entorns de treball i aprenentatge col·laboratiu=C
- CCD23. Ciutadania digital: tràmits, gestió, lleure i cultura=A
- CCD24. Aprenentatge permanent=C
- CCD25. Ergonomia: salut física i psíquica=A
- CCD26. Entorns virtuals segurs=A
- CCD27. Sostenibilitat=C

- **CCD28.** Identitat digital=C, competència 13

Relació dels continguts clau de l'àmbit personal i social amb l'àmbit social:

En lletra normal, contingut d'ús. En **negreta**, contingut explícit i d'ús.

Dimensió autoconeixement:

- CCS1. Capacitats físiques i sensorials.
- **CCS2. Capacitats cognitives.**
- CCS3. Capacitats emocionals.
- CCS4. Hàbits saludables.
- CCS5. Actitud de superació personal.

Dimensió Aprendre a aprendre:

- CCS6. Hàbits d'aprenentatge.
- CCS7. Planificació dels aprenentatges.
- CCS8. Organització del coneixement.
- CCS9. Consolidació i recuperació del coneixement.
- CCS10. Transferència dels aprenentatges.

CCS11. Característiques de la societat actual.

- CCS12. Aprenentatge continuat al llarg de la vida.

CCS13. Actituds i hàbits en la societat i en el món professional.

- CCS14. Habilitats i actituds per al treball en grup.
- CCS15. Dinàmiques de cohesió de grup i col·laboratives.
- CCS16. Eines digitals col·laboratives.

Dimensió Participació:

- CCS17. Habilitats i actituds per a la participació.
- CCS18. Espais de participació.
- CCS19. Recursos i tècniques de participació.
- CCS20. Eines digitals de participació.

CONTINGUTS DEL CURS

Hi ha dos blocs de continguts: el primer, relacionat amb el món contemporani i el segon, amb el món actual.

El món contemporani (CC1, CC2, CC3, CC4, CC5, CC6, CC7, CC9, CC11, CC12, CC14, CC15, CC16, CC24, CC27, CC30)

- La transició del feudalisme al liberalisme a l'Europa occidental. La Guerra de Successió espanyola i les seves conseqüències. La Il·lustració (idees, art i ciència). La Catalunya del segle XVIII.
- Canvis econòmics, socials i demogràfics en l'origen de la Revolució Industrial a Anglaterra i la seva extensió a la resta d'Europa, valorant el seu èxit o fracàs a Espanya i les seves conseqüències socials.
- El liberalisme i les revolucions burgeses dels segles XVIII i XIX. Els nacionalismes. El catalanisme polític. Art i ciència en el segle XIX.
- La segona revolució industrial. Naixement i evolució del moviment obrer. El socialisme i l'anarquisme. L'imperialisme.
- Causes, desenvolupament i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució Russa. La

Restauració a Espanya i la Dictadura de Primo de Rivera. Evolució del catalanisme polític i la Mancomunitat de Catalunya. Ciència i art al segle XIX i primer terç del segle XX.

- Evolució econòmica del període d'entreguerres (1918-1939). Democràcia i dictadures. El feixisme i el nazisme. Evolució de l'URSS. La II República. Evolució política, social i econòmica durant la Catalunya Autònoma (1931-1936). La Guerra Civil espanyola.
- Causes, desenvolupament i conseqüències de la Segona Guerra Mundial. L'extermini de jueus i la persecució d'altres col·lectius. La Guerra Freda i la descolonització. La dictadura de Franco. Evolució econòmica fins a la crisi del petroli.
- Evolució del capitalisme, la fi de la Guerra Freda, la reunificació d'Alemanya i la dissolució de l'URSS. La transició política a Espanya (1975-1982). La recuperació de la Generalitat. La Unió Europea i les seves institucions.

El món actual (CC1, CC6, CC11, CC24, CC25, CC26, CC27, CC28, CC29, CC30)

- Els lligams entre present i passat: continuïtats i canvis a l'Europa del segle XX al XXI.
- Els reptes de la democràcia a l'actualitat.
- Globalització i localització dels nous centres de poder. Sistema econòmic actual i sostenibilitat.
- Focus de conflicte en el món actual. Els conflictes bèl·lics i les seves causes i conseqüències polítiques i econòmiques.
- Resolució de conflictes. Funció de la memòria històrica.

AVALUACIÓ *(basant-se en el Decret 187/2015, els acords de centre i de departament)*

CRITERIS D'AVAUACIÓ

Criteris d'avaluació específics de 4t d'ESO

Relacionats amb el món contemporani:

1. Analitzar les causes i les conseqüències de la Guerra de Successió a la monarquia hispànica.
2. Analitzar i descriure la successió dels fets més importants i significatius de la primera fase de la Revolució Industrial així com la simultaneïtat dels fenòmens històrics de diversa índole (demogràfica, social, econòmica) que es produeixen en el seu desenvolupament.
3. Explicar críticament els fets més rellevants de la Revolució Industrial i les seves interconnexions causals, tot identificant i comentant elements substantius d'aquests fets a través de fonts diverses.
4. Argumentar les raons que permeten contraposar valoracions diferents a propòsit del grau de triomf o fracàs de la Revolució Industrial a Espanya.
5. Exposar les diferències entre l'Antic Règim i el liberalisme parlamentari i, si escau, establir aquestes diferències a partir de fonts textuales.
6. Descriure i analitzar els trets més definitoris de la Il·lustració.
7. Sintetitzar les idees principals del liberalisme i del nacionalisme amb relació als principals fets emancipadors representats per les revolucions burgeses del segle XIX, la independència de l'Amèrica hispànica i les unificacions polítiques d'Alemanya i Itàlia.
8. Descriure i explicar les causes de l'aparició del catalanisme polític al llarg del segle XIX.
9. Descriure i analitzar la segona fase de la Revolució Industrial.
10. Identificar i contrastar les idees principals del socialisme i l'anarquisme i la seva influència en el naixement del moviment obrer.
11. Descriure els principals fets de la Primera Guerra Mundial tot explicant-ne les causes – entre les quals cal destacar l'imperialisme – i les conseqüències.
12. Descriure esquemàticament els fets principals de la Revolució Russa tot establint les relacions pertinents amb la Primera Guerra Mundial.
13. Sintetitzar a partir del comentari d'un eix cronològic els principals fets de la Restauració espanyola

i de la Dictadura de Primo de Rivera.

14. Descriure i analitzar l'evolució del catalanisme polític al primer terç del segle XX tot assenyalant les principals realitzacions de la Mancomunitat de Catalunya.
15. Sintetitzar l'evolució de la ciència des de finals del segle XIX fins a la Segona Guerra Mundial, assenyalant les aportacions dels avenços científics a la vida quotidiana i a l'economia en general.
16. Descriure i analitzar els fets i processos més rellevants de l'economia en el període d'entreguerres comentant i argumentant les anàlisis a partir de fonts gràfiques, estadístiques i textuais.
17. Descriure i analitzar les idees principals del feixisme i el nazisme, les raons històriques del seu auge i la implicació que van tenir en l'evolució política d'Europa i Amèrica en el període d'entreguerres (1918-1939), inclosa l'evolució de l'URSS en el mateix període, tot comentant fonts gràfiques i textuais de l'època.
18. Exposar de manera ordenada i crítica els principals fets rellevants de les fases polítiques de la II República espanyola incloent-hi particularment la lluita pel sufragi femení i l'evolució de la Catalunya Autònoma.
19. Descriure i analitzar les fases militars de la Guerra Civil espanyola, les ideologies dels bàndols, les seves causes i les seves conseqüències, així com els problemes principals de les dues rereguardes durant el conflicte bèl·lic tenint sempre present el context europeu i internacional.
20. Descriure els principals fets de la Segona Guerra Mundial, tot explicant-ne la jerarquia causal, comentant-ne diversos aspectes cartogràfics genèrics de la seva evolució militar i analitzant les seves repercussions o conseqüències.
21. Exposar els fets més rellevants de l'Holocaust o Shoah, situar els principals camps d'extermini en el mapa d'Europa, i analitzar i descriure les causes d'aquests fets.
22. Explicar les causes que van fer possible l'establiment de la dictadura franquista a Espanya i descriure la seva evolució.
23. Analitzar l'evolució política de la Guerra Freda, la relació entre els dos blocs i l'evolució de l'URSS fins a la seva dissolució, comentant les principals causes que l'expliquen, així com els processos de descolonització.
24. Identificar i analitzar els principals fets de la transició política espanyola així com la recuperació de la Generalitat en el període immediatament posterior a la mort del general Franco (1975-1982).

Relacionats amb el món actual:

25. Descriure i analitzar d'una manera senzilla el procés que va culminar en la Unió Europea tot exposant les funcions d'algunes de les seves principals institucions.
26. Explicar críticament el fenomen de la globalització posant-ne algunes exemples rellevants i situant en el temps els fets més rellevants dels primers anys del segle XXI.
27. Contrastar alguns fets de la història contemporània d'Europa tot indicant-ne algunes continuïtats i canvis.
28. Situar raonadament en l'espai geogràfic els fets més importants i significatius que es corresponen a la primera fase de la Revolució Industrial.
29. Situar raonadament en l'espai geogràfic els fets i el seu dinamisme amb relació a les revolucions burgeses del segle XIX.
30. Situar raonadament en l'espai geogràfic els fets i el seu dinamisme amb relació a l'imperialisme de finals del segle XIX i principis del XX, en especial pel que fa al repartiment d'Àfrica.
31. Comentar a grans trets un mapa genèric d'Europa d'algun moment de la Primera Guerra Mundial.
32. Contrastar i explicar el mapa d'Europa immediatament abans i després de la Segona Guerra Mundial.
33. Identificar i comentar algunes de les obres més rellevants de l'art del segle XVIII, XIX i primer terç del XX establint les relacions pertinents entre el contingut de les obres i algunes de les circumstàncies del seu context.
34. Explicar les conseqüències socials de la Revolució Industrial, especialment en les dones i els infants, i comparar-ho amb la situació actual.
35. Valorar els avenços científics en la vida diària i relacionar els principals descobriments en l'etapa de l'anomenada revolució científica durant els segles XVII i XVIII.
36. Valorar els esforços fets tant en la Primera Guerra Mundial com en la Segona per arribar a

consensos que atuessin o pal·liessin els horrors dels conflictes bèl·lics.
37. Identificar i analitzar alguns conflictes en el món actual.